

บทที่ 1 บทนำ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน กำหนดให้รัฐต้องถ่ายโอนภารกิจในการบริหารสาธารณะที่รัฐดำเนินการตามมาตรา 16 และ มาตรา 17 บัญญัติให้ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นตนเอง

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นแผนระยะยาวกำหนดทิศทางการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น โดยกำหนดภารกิจไว้ล่วงหน้า เพื่อดำเนินการตามภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคมเศรษฐกิจ ให้นำมาซึ่งชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของคนในท้องถิ่นในอนาคต เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 องค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน จึงจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อกำหนดทิศทางในอนาคต ของการพัฒนาดำเนินการที่ต้องดำเนินการและแนวทางปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายบนพื้นฐานของการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน เป็นระบบโดยสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์จังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ นโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมุ่งหวังที่พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ส่งเสริมการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารจัดการที่ดี

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อนที่ผ่านมาได้กำหนดระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2554-2558) เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และกำหนดทิศทางสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งระยะปีสุดท้ายของแผนยุทธศาสตร์สิ้นสุดในปี 2558 อาจกระทบต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2557-2559) ดำเนินการต่อไป โดยมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารอบคลุมแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและสภาวะการณ์ในพื้นที่ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน (พ.ศ. 2557-2561)

ความเป็นมาและความสำคัญในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

การที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ หรือ ภาพในอนาคตและแปลงมาสู่การปฏิบัติ ดังนั้น ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 จึงได้กำหนดประเภทของแผนพัฒนาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ 2 ประเภทคือ

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะยาว
2. แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียนที่ต้องการมีการทบทวนและจัดทำทุกปี

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุสภาพการณ์นั้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

1.1 ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพ การณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา / ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์

การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่
ต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดี
ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้แผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความ
ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง อย่างรอบด้าน หมายถึง การวางแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคำนึงถึงสภาพการณ์ที่
ต้องการจะบรรลุ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้ง มิติด้านการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม องค์กร (การ
บริหารจัดการ) และการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนมิติในเชิงพื้นที่ใกล้เคียงขยาย
ไปสู่พื้นที่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับประเทศ ระดับทวีป จนกระทั่งในระดับโลกด้วยสาเหตุที่ต้องมอง
อย่างรอบด้าน ก็เพราะว่า ในโลกของความเป็นจริงนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในด้าน
เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและองค์กร ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีปและในระดับโลกล้วน
ส่งผลกระทบต่อเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

ดังนั้น ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงไม่ควรมองรอบด้านแต่เพียงเขตพื้นที่การ
ปกครองของตนเองเท่านั้น แต่ต้องมองให้กว้างออกไปครอบคลุมเขตพื้นที่อื่นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การวางแผน
วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการรับมือกับสถานการณ์หรือผลกระทบที่
อาจเกิดขึ้นตามมาจากเขตพื้นที่เหล่านี้อย่างรู้เท่าทันจนทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ได้อย่าง
เต็มที่หรือหาหนทางในการป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ (Proactive)

1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

- 1) เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ตอบสนองต่อปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของจังหวัด
- 2) เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาในระยะกลาง และเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี เพื่อให้
องค์กรบริหารส่วนตำบลสวนหม่อน มีแผนยุทธศาสตร์ของตนเอง และสามารถชี้แจงเป็นเครื่องมือใน
บริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 3) เป็นการเตรียมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณ
ประจำปี และนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อได้รับงบประมาณ
- 4) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของแผน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการดำเนินการและประโยชน์ของการจัดทำแผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 5) เพื่อให้ทราบถึงสภาพโดยทั่วไป ขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 6) เพื่อให้ทราบถึงการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 7) เพื่อให้ทราบถึงวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลใน
อนาคตและสามารถนำมาตรวจสอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนา
เพียงใดหรือมีจุดเน้นไปในทิศทางใด

8) เพื่อให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาว่ามียุทธศาสตร์ใดบ้าง เพื่อนำมาจัดทำแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกันกับแผนพัฒนาชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

9) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและกลไกในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงต่อไปและเป็นการสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น

1.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ
3. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน
4. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น
5. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น
7. การกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น
8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น
9. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.4 ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นการกำหนดทิศทางและประสานการปฏิบัติระหว่างแผนพัฒนาชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และระหว่างท้องถิ่น เพื่อให้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อให้เล็งเห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวทาง การดำเนินงานต่างๆ ที่อาจมีความเชื่อมโยง และส่งผลทั้งในเชิงสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อกันเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาตัดสินใจ กำหนดแนวทางการดำเนินงานและใช้ทรัพยากร การบริหารของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะสูงสุด